

2) створення нових банків розвитку із чіткою спеціалізацією – Банк розвитку промисловості та Банк розвитку сільського господарства. Обидва банки повинні орієнтуватися на кредитування високих технологій, машинобудування, енергозбереження та виробництва продукції з доданою вартістю.

Реорганізація діяльності існуючих державних банків України, а також створення банків розвитку дозволить здійснювати цільове фінансування розвитку реального сектору економіки, використовуючи, в тому числі, кошти рефінансування Національного банку України.

УДК 336.71

Стечишин Т. Б.,

Тернопільський національний економічний університет

SWOT-АНАЛІЗ ПРОЯВІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі банки, як регулятори грошового обігу й посередники в акумуляції та перерозподілі грошових ресурсів, відіграють важливу роль в економічних перетвореннях та володіють дієвими важелями впливу на фінансову, виробничу та інші сфери економіки. Нині однією з головних ознак сучасного етапу розвитку банківської справи є глобалізація. Прояви глобалізаційних процесів у світовій економіці приводять до проникнення іноземного капіталу в банківський сектор економіки тієї чи іншої держави, в зв'язку з чим виникає проблема забезпечення стабільності банківської системи.

Процеси глобалізації світової економіки не могли і не зможуть обминути ні Україну, ні її фінансово-банківську систему, особливо з огляду на відкритість вітчизняної економіки. Останнє означає, що більшість позитивних і негативних явищ зовнішнього світу буде «імпортуватися» в нашу країну з відповідними наслідками. Відтак, аналіз сильних та слабких сторін, а також оцінка можливостей та загроз мають бути адекватними і спрямованими на мінімізацію втрат і максимізацію вигоди від присутності іноземного капіталу в банківському секторі.

Сильні сторони. Іноземний капітал відіграє важливу роль у розвитку банківської системи та економіки будь-якої країни. Найбільш насиченими іноземним капіталом є банківські системи Словаччини (99,2%), Естонії (98,2%), Литви (92,1%), Чехії (96,4%), Румунії (87,7%) та Болгарії (83,9). Іноземний капітал банків в Україні представлений 26 країнами, а найбільші частки

належать Кіпру – 29,1%, Російській Федерації – 23,1%, Австрії – 13,3% та Швеції – 8,3%. За даними НБУ станом на 1 жовтня 2017 року, з 87 банків, що мають ліцензію в Україні, 38 фінустанов – з іноземним капіталом. Частка іноземного капіталу на вищевказану дату в банківській системі становила 42,8%, що на 5,14% менше, ніж на початок 2017 року [1]. Присутність іноземного банківського капіталу впливає як на кількісні, так і на якісні показники ринку, на процентні ставки, тарифи банків, на якість надаваних банками послуг, і на їх спектр. Іноземні банки привнесли на український ринок не тільки фінансові ресурси, а й нові банківські технології, високі стандарти обслуговування клієнтів; кращі приклади систем управління банками, як фінансовими організаціями, особливу юридичну скрупульозність, самі поняття ризик-менеджменту, комплайнса, управління активами та інші, що зробило сьогоднішній банківський сектор дуже конкурентним і більш сильним, ніж всі інші сектори фінансового ринку країни [2].

Сильними сторонами банків з іноземним капіталом, що відрізняють їх від вітчизняних банків, можна назвати вагому фінансову підтримку потужними материнськими компаніями, прозорий капітал, наявність чіткої стратегії розвитку, сучасні банківські технології, високі стандарти обслуговування, організованість, прозорість діяльності, політична незаангажованість, багатий досвід і відмінну репутацію в міжнародних фінансових колах.

Слабкими сторонами проникнення іноземного капіталу в національну банківську систему можна вважати: вивезення капіталу у вигляді прибутку за межі держави; обмеження суверенітету в грошово-кредитній політиці і перспектив реалізації національних економічних пріоритетів; поступове витіснення з окремих сегментів ринку банківських послуг банків з національним капіталом; засилля в топ менеджменті банків іноземних фахівців, які переслідують корпоративні інтереси; вибіркове обслуговування високоприбуткових корпоративних клієнтів і незначна зацікавленість у роботі з невеликими компаніями; прихід іноземних банків, що не мають високих міжнародних рейтингів і достатнього обсягу капіталу; зниження довіри населення до банків; експансія іноземного капіталу та втрата національної приналежності внутрішньою банківською системою.

Можливості. Враховуючи досвід інших країн, в Україні під впливом іноземного банківського капіталу можна очікувати створення якісного нового фінансово-економічного середовища та виникнення нових можливостей. Доцільність подальшого зростання присутності іноземного капіталу у банківській системі країни зумовлена об'єктивними потребами, зокрема: подальшої монетизації економіки та абсорбування додаткової грошової маси банківською системою з метою ефективного забезпечення кредитування реального сектора економіки як передумови необхідних структурних зрушень (нині цей рівень в Україні становить приблизно 30% ВВП, тоді як в Естонії –

55%, Литві та Словенії – 44, Угорщині – 42%); прямого використання сучасних банківських технологій та досвіду банківського менеджменту як передумов подальшої інституціоналізації національної фінансової системи; підвищення конкурентоспроможності та керованої інтеграції у глобальний економічний простір; розширення спектра банківських послуг і підвищення їх якості; зменшення впливу внутрішніх шоків на стабільність функціонування банківської системи; підвищення міжнародного фінансового рейтингу України; сприяння зменшенню корупції, легалізації заробітної плати та відповідному збільшенню соціальних відрахувань, підвищенню стандартів гарантування вкладів.

Загрози. Залучення іноземного капіталу несе серйозні загрози не лише для банківської системи, а й для вітчизняної економіки (передусім її галузевої структури) та економічної безпеки держави в цілому. Зокрема: 1. Загроза «залежного розвитку». Діяльність іноземних банків на теренах України не завжди збігається з цілями загальнонаціонального соціально-економічного розвитку. Тому різке зниження рівня вітчизняного капіталу у банківській сфері може призвести до відставання деяких галузей економіки через позбавлення можливості кредитування. До таких сфер належать галузі, пов'язані з видобутком та первинною переробкою мінерально-сировинних ресурсів. Хоча Україна зацікавлена в прискореному розвитку на інноваційній основі і в якнайшвидшій постіндустріалізації. 2. Загроза «обвальної» глобалізації національної господарської системи та втрати економічного суверенітету. 3. Загрози неконтрольованого відпливу капіталу та фінансових ресурсів. Тому, вважаємо, що дії регулятивного характеру щодо допуску іноземних банків усе ж повинні застосовуватись, аби запобігти входженню у вітчизняну банківську систему іноземних банків із низькими рейтингами та ненадійною репутацією. Але при цьому важливою умовою, яка повинна виконуватись, є реалізація програми вдосконалення вітчизняної банківської системи, зокрема у контексті зміцнення банківських установ України [3].

Отже, присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України відповідає інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій та розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку. Разом із тим, при визначенні доцільності зростання присутності іноземного капіталу у банківській системі країни необхідно керуватися стратегічними пріоритетами держави, практична реалізація яких дасть змогу забезпечити цілісність і стабільність функціонування національної банківської системи.